

ակնոցի ինչպէս կը գրէին ու կը կարգային, երբոր հիմայ շատերը յիսուն տարուան չեղած՝ ակնոցի կը կարօտին։ Ոմանք կը կարծեն որ հինները դրագիրներու գրել կու տային իրենց գիրքը, որոնք հին ատենը խիստ շատուոր էին՝ տպագրութիւն չըլլալուն պատճառաւ։ Նմանապէս կարդալն ալ անոնց կարգաւ կու տային։

Պօղոսի առաքելոյն առ Հռովմայեցիս գրած թուղթը՝ Տերտիոս քարտուղարին գրովը ըլլալուն վրայ տարակոյս չկայ, վասն զի ինքն քարտուղարը կ'ըսէ. « Ողջոյն տամ ձեզ և ես Տերտիոս, որ զթուղթս գրեցի 'ի Տէր »։ Իսկ մէկալ ամեն թղթերն ալ քարտուղարի ձեռքով գրելը անկէց յայտնի է որ, ետեւէն ինքը Առաքեալը կ'եւելցընէ թէ կորնթացաց առջի թղթին, և թէ կորոսացաց. « Ողջոյնդ իմոյ ձեռին Պօղոսի է »։ Իսկ թեսաղոնիկեացաց առջի թղթին ետեւէն առ ալ կ'աւելցընէ. « Ողջոյնս իմոյ ձեռին Պօղոսի է, որ է նշանակ՝ յամենայն թուղթս այսպէս գրեմ »։ Ասով ըսել կ'ուզէ որ թղթերը ուրիշի գրովը տեսնելով՝ չիտարակուսին, երբոր իր գրովը ետեւէն աւելցուցած բարեն որ կը տեսնեն։ Ասկէց 'ի զատ որովհետեւ հին ատենը խոշոր երկաթագիր էին գրեբըր, անոնց գրելն ալ կարդալն ալ աչք չէր յոգնեցընեւր. ու ակնոցի չէր կարօտեր։ Ուստի ծաղրական խօսք է ումանց ըսածն՝ որ ակնոցի կարօտութիւնը սովորութենէ մըտած բան ըլլայ, որպէս թէ ամեն մարդ առանց ակնոցի կրնայ գրել կարդալ թէ որ չիտորվեցընէ իրեն ակնոց բանեցընել։

Իսկ դիտակին գիտը բոլորովին դիպուածով եղած կը սեպեն 1609ին։ Խողովակի մէջէն դիտելը հեռու առարկաները՝ շատ հին բան է. վասն զի Մապիլեոն կը գրէ որ ինքը տեսած է հին ձեռագիր մը՝ Եգիպտոս մէջ գրուած, ու անոր մէջը Պտղոմէոս թագաւորին պատկերը՝ որ խողովակով երկնքի աստղերը կը դիտէ։ Իսկ խողովակի մէջ ապակիներ դնելով դիտելը՝ Յակոբ Մէ-

ցիոս հռանտացի արուեստաւորին գիտը կը սեպուի։ Կը պատմեն որ ձմեռուան ատեն տղաք ջրի երեսը կապած ապակիի պէս սառերը հաստ եղեգի մը երկու ծայրերը դրած՝ կը նային եղեր. ու յանկարծ անանկ պատահեր է որ սառերուն ձեւէն առարկաները խոշոր երևցեր են։ Տղաքը առ բանիս վրայ զարմանալու ատեն, Մեցիոսը վրայ հասեր քններ տեսեր ու նոյն ձևով ապակիներ շինել տուեր ու խողովակի մէջ տեղաւորեր է. ասկէց սկսեր է դիտակը, որ ետքը կատարելագործուելով՝ ամենէն օգտակար դիտերուն մէկը եղած է։ Իսկ ուրիշները սառին տեղը՝ ակնոցաւճառի մը տղով վրայ կը պատմեն որ ակնոցին ապակիները մէկ տեղ դնելով, նոյն դիտը պատահած ըլլայ։ Ետքը տասնեւթներորդ դարուն կէսերը՝ Յակոբ Կոէկօսի սկովտացի մաթէմատիքոսը գտաւ հայեւադիտակը, զոր նետոն աւելի կատարելագործեց. ինչուան ոմանք հայեւադիտակին գիտն ալ իրեն կ'ընծայեն։

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ

Աշխատք և վագր.

Ի դասս շաղղամնունդ կենդանեաց առաջին է առիւծ, և երկրորդն՝ վագր. առաջինն թէ և վատթարագգի, այլ միշտ մեծ է քան զքնաւս և յաճախ լաւագոյն. իսկ երկրորդն սովորաբար չար քան զամենեսին։ Առիւծ՝ ընդ աներկիւղ յանդգնութեանն յարէ զազնուականութիւն և զգթութիւն ևս և զմեծանձնութիւն. մինչ վագր նուաստ է և վայրագ, անողորմ և անիրաւ, ոչ առհարկի բերելով 'ի նոյն։ Զայն զայս և յամենայն կարգս իրաց է տեսանել, ուր միանգամ ըստ ուժոյ զօրութեանն և աստիճանքն չափեալ իցեն։ Առիւծ, որ կարող է ամենայնի, չէ բռնաւոր հանգոյն վագր, որ լիուլի զօրութեամբ

ըրն չմարթացեալ վայելել, զթերին ընու-
զօրութեամբն զոր կարաց գրաւել ան-
ձին: Ուստի վազրն առաւել երկիւղալի
գտանի քան զառիւծ: Սմա յաճախ 'ի
մոռացօնս անկանի թէ թագաւոր է,
այս է հզօրագոյն քան զքնաւս 'ի կեն-
դանեաց: Գնայ հանդարտաբայլ և չյար-
ձակի 'ի վերայ ուրուք եթէ չդրդիցի
նախ 'ի նմանէ. ոչ ճեպեցուցանէ ըզ-
քայլան, չասպատակէ յորս՝ բայց իբրեւ
քաղցն նեղեցէ զանձն նորա: Սմին
հակառակ վազրն թէպէտ և յագի 'ի
մոյ, բայց միշտ ծարաւի թուի արեան:
Ձիբ նմա պարապ 'ի գազանութենէ բայց
յորժամ պատրաստիցի 'ի դարանակա-
լութիւն. յափշտակէ և պատառէ ըզ-
նոր աւարն նովին կատարութեամբ ու-
րով նախ վարեցաւ, և ոչ թէ բաւակա-
նանայ պատառելով զառաջինն. յաւեր
և ամայի կացուցանէ զերկիրն յորում
բնակի. ոչ ակն առնու յերեսաց և ոչ
ահաբեկի 'ի զինուց մարդկան. խող-
խողէ, աւարէ գերամս ընդել կենդա-
նեաց, սպանանէ զանընդեւն, յափըշ-
տակէ զթոփիւնս փղաց և զմատաղ ուրն
գեղջիւրս, մերթ յանդգնի ևս և խիզա-
խէ ընդդէմ առիւծու:

Ձև մարմնոցն ընդհանրապէս զոյգ
ընթանայ ընդ բնութեանն: Առիւծ ազ-
նուական է կերպարանք, բարձրու-
թիւն ազդերցն համեմատ ընդ երկայ-
նութեան մարմնոյն. յորդութիւն թան-
ձրախիտ բաշիցն քօղարկեալ զուսն,
հովանի ածէ երեսացն, աներկեան հա-
յեցուած աչացն և ծանր գնացքն, գոգ-
ցես համօրէն յայտ իմն առնեն զնորա
զյանձնապատան և զմեծաշուք քա-
ջարտութիւն: Վազրն երկայնադէզ
իրանաւն և ամենեկն ցածագոյն զբար-
ձիւքն իւրովք, զլուխն հօլանի, աչքն
դաժան, լեզուն արիւնեւանգ, միշտ ար-
տաքս քան զբերանն ձգեալ, յայտնի
ցուցանէ զի է վատ եղեռնագործ և ան-
յազ յանագործութեան, և բնածին իմն
է 'ի նմա զայրոյթ մշտնջեան և ցասումն
կոյր, որ ոչ ճանաչէ և ոչ խտրէ ինչ,
այս է որ դրդէ զինքն յաճախ զորդիսն
անգամ անյազ լափել և պատառել ևս

և զմայր նոցին 'ի կամել նորա պաշտ-
պանել զնոսին: Երանի թէ տարապա-
ման իմն լինէր 'ի նմա այդ ծարաւ ա-
րեան և շիջուցանէր զայն անդատին
'ի ծննդենէն բարձեալ բնաջինջ զող-
ջոյն զհրէշիցն ազգ՝ յիւրմէ սերելոց:

ՊԻԻՖՈՆ

Ապտոշլուսնեան Եղբարք 'ի Կ.Պօլիս.

Ազգային յառաջադիմութիւնը մէկ
տարր մը միայն չունի, անձուկ սահմա-
նի մէջ բովանդակուած չէ. բարոյակա-
նի, գիտութեանց, դպրութիւններու և
գեղարուեստից սահմանները իրեն են.
և ասոնցմէ որուն մէջ ալ աշխատի, ու-
րուն մէջ ալ քաջ հանդիսանայ, միշտ
գովելի է և օգտակար: Երբոր ազգային
մը ո՛ր և իցէ յառաջադիմութեամբ յի-
շել տայ իր ազգին անունը օտարներու
սոյլ, արժան է հրապարակեալ գո-
վեստով մը խրախուսել այնպիսոյն ազ-
գասիրութիւնը. որովհետև ազգայնոց
անտարբերութիւնը կրնայ շատ անգամ
մարել ազգասիրաց եռանդը:

Ուրախ սրտիւ այս շնորհակալու-
թեան պարտքը կը մատուցանենք Օ-
րագրիս միջոցաւ պատուական Ապտու-
լահեան Եղբարց Կ.Պօլսոյ, որ անխոնջ
ջանիւք, ուշադիր յարատեւութեամբ և
հանճարեղ գործունէութեամբ՝ ետեւէ
եղան լուսանկարի՝ 1. ամենեկին չխնայե-
լով ծախքի. արուեստին զարգացմանը
փոյթ տարին, և քանի մը տարուան
մէջ այնչափ յառաջացուցին արուեստ-
նին, որ պատուաւոր անուն մը ստա-
ցան իրենց, և հասարակաց համար-
մունքը վարձատրեց իրենց աշխատու-
թիւնը: Այսօրուան օրս կրնանք հա-
մարձակութեամբ ըսել, և ոչ դժկար-
ծեմ սուտ կը հանէ զմեզ, որ այս վեր-
ջին երկու տարիներուս մէջ մեծ կա-
տարելութեան հասուցած են լուսա-